

Gaydır Osmanın Yoz Tosunları

– İpciERDOĞAN · 10 Ocak 2019

GAYDIR OSMANIN YOZ TOSUNLARI

Oturduğu duvarın gölgesinde derin derin düşüncelere dalmış, fosur fosur cuvarasını tüttürüyor, üstündeki eskimiş kırk yamalıklı boz urbanın rengi gölgeye karışmış adeta seçilmiyordu. Sakat olan sağ bacağı bükülmediğinden kendinden biraz uzak mesafede küs gibi duruyor, evde olsun, yatakta olsun, camide olsun bükülmeyen bu ayağın başına bir gün tekrar sakatlık belası açacağından korkuyordu.

...Damadı Güdük İreşit'le beraber Mart ayında seneye güze ödemeye celepçiler'den ikişer öküz almışlardı. Çıkan mahsulden unluk, bulgurluk elde edememişti ki, öküzlerin parasını ödeyebilin... O bunları düşünürken yanından geçen tomofilin kornasıyla kendine geldi. Öfkesini adeta şoförden alırcasına, "Neredeyse ayağımı çığniyaadin dürzü, çeriyin başını öte çeksane" diyen bağirtısı otomobilin sesine karıştı gitti. Adı Osman'dı, ama ayağının sakatlığından dolayı gaydırarak yürümesinden adı Eniştelere Gaydır Osman'a çıkmıştı. Oğulları Bekir ile Abduraman Çanakkale Savaşı'na katılmış, bu savaşın bitiminde az buçuk köyde kalmışlar, bu kez de Kurtuluş Savaşı'na katılmak için köyden ayrılmışlardı.

Gaydır Osman, küçük oğlu Salman'la çift koşmuş, tırpan sallamış, yerine göre kerpiç kesmiş, evinin geçimini sağlamak için var gücüyle çalışmış, ömrünü şükür, sabırla geçiren kanaatkar biriydi. Yoksulluk her köylüsü gibi onda da diz boyundaydı. Ahırında iki eşek, bir inek, parası ödenmedik baş belası iki öküz... Onlarında açlıktan kimi anırır, kimi möğörürdü. Onlara yem, su vermek için ahıra girmeye kendisinde utancından yüz bulamıyordu. Bir kötü keçi var o da öğleden sonra çobanın güttüğü sürüye katılır, dağda yayılır, ertesi gün öğleye doğru eve gelirdi.

O yıl mahallenin davarını Arzının Ali Osman güdüyordu. O da iki de bir Gaydır Osman'ın kapısına gelir iki üç yıldır güttüğü keçinin çobanlık parasını isterdi. Ali Osman'ın eve alacak için gelişinin birinde Gaydır Osman;

"Ula Ali Osman sana işim düştü yerif, bugün yarın celepçi kapıma alacak için gelirse ben seni çağırırım, zengin bir adam pozuna bürünerek yarı sert bir ifadeyle ula Ali Osman, benim yoz mallar nasıl diye sorarım, aman gözünü seveyim sen açık verme ne olur, zararı yok ben sana tek iki keçi güdümlük parası daha vereyim." Ali Osman kaç zamandır vakit bulup ta bir türlü traş edemediği uzamış sakalını kaşıyarak"iyi de Osman ağa bu iş nasıl olacak, benim bu dalaverelere hiç aklım ermedi."

Gaydır Osman gayet soğukkanlı bir şekilde, "bak oğlum farzet ki zamanın birinde ben Yayla da gezerken bir küp altın buldum, bir müddet bunları sakladıktan sonra şehirde sattım ve bunun neticesinde zengin oldum şimdi ağayım, güya benim dağlarda yayılan yüz kadar yoz tosunum var, bunları da sen güdüyorsun, anlaşıldı mı? Ali Osman "hadi hayırlısı" diye iç geçirdikten sonra "haa şimdi anladım Osman ağa"deyip aceleyle uzun zamandır uğramadığı evinin yolunu tuttu!

Dışarı akşama yaklaşıyordu, bereket celepçi daha gelmemişti, bundan sonra da gelmezdi. Sevinçten gözleri ışı ışıldı. O geceyi rahat bir uykuyla geçirdi. Daha henüz sabah horozlar öttü ötmedi havlunun tahta kapısı çalmaya başladı. Gelenler korktuğu celepçilerdi. Rahat bir uykuyu kendisine çok görmüşlerdi dürzüler, gelmeseler ne vardı sanki. Gözlerini ufeleyerek gelenlere kapıyı açtı. Bazı köylüleri Celepçi geldiğinde ya sandığa saklanır, yada üstüne yatak, yorgan, pala, çuval örttürüp altında yüklerin ağırlığından tısl tısl nefes alarak yatarlardı, ama Osman yapı icabı buna tenezzül etmezdi. Nasıl olsa parası yoktu. Celepçi canını alacak değildi ya... Al götür iki tırnağı boklu öküzünü der, onlar da götüremeyeceğine göre üstüne farkını ekletip öbür seneye ödemeye başından savardı. Misafirlere çay, kahve ikramı derken neredeyse vaki öğleye yaklaşıyordu. Aklına Ali Osman la anlaştıkları planı devreye sokmanın vakti gelmişti.

- Hanım, Ali Osman yozdan (!) geldiye git bak hele, çağır buraya bi zahmet gelsin baalım. Bir haber alalım kendisinden, bayağı eve kaç zamandır uğramaz oldu. Sen bir yandan da onun azzığını hazırla da dağa çıkarken götürsün..

Ali Osman davarı henüz dağıtmış evine gidiyordu ki birden Gaydır Osman'ın hanımının çağırmasıyla geriye döndü. Anlaşılan kendisine işleri düşmüştü, yalancı şahitlik yapacaktı. Az sonra odaya girip selam vererek bir kenara usulca ilişti.

Gaydır Osman sözde çobanını güler yüzle karşıladı. Gözleri ışı ışıldı. Bir ağa edasıyla " geeel Ali Osman'ım geeel, utanma, sıkılma şöyle yanıma yaklaş evladım, çekinme yabancı değil bunlar." İki taraf ta kendilerine düşen rolünü aksaksız yerine getiriyordu. Üç el tesbihini usu len çekti, "Nasıl otlar geçiyor mu, büvelek kalktı mı, canavar hayvanları rahatsız ediyor mu" gibi soru üstüne soru yağdırırken Gaydır Osman kendisine bir ağa pozu vermeyi ihmal etmiyordu. Durumu ağzı kulaklarında dinleyen Celepçi de, Osman ağadan para isteyecek hal kalmadı. "Ben sonra gelirim" diye kapıdan çıkarken "yemeğe de buyur" diyen ev sahibinin sesi küçücük avluda adeta çınılıyordu. Celepçi esnafı köylerden topladıkları boğaları zamanla eneyip öküz olarak Şubat, Mart aylarında güde güde ulaştıkları köylerde çiftçilere seneye güz ayında ödemeye taksitle satarlar, ödeme vakti gelince de alacaklarını tahsil etmek için tekrar yollara düşerlerdi. Celepçiler, Gaydır Osman'ın evine o gün misafir olmadıysa da ertesi gün geldiler. Osman'ın hanımı sofraya bol salçalı, acılı, yoğurtlu bir mantı pişirip getirdi. Yanında da iştah açsın diye bolca da baş soğan koydu. Misafirler yemeği beğenmişler iştahla yiyorlar, mantının içindeki biber de ağızlarını yaktığından dolayı bir yandan da içi soğuk su dolu kırmızı bocayı tepeye dikmeyi ihmal etmiyorlardı.

Misafirperver Osman'ın hanımına bağırarak, "Hanıım gücük küp dursun, büyük küpten bolca pekmez getir!" diyen sesi ortalığa aksetti.

Evde kötü, kara, müddeti çoktan geçmiş pekmez vardı. Osman, "Güccük küp dursun, büyük küpten olsun" derken komşudan ödünç gelecek pekmezi kastediyordu. Yemekten sonra sofraya konan turşu ile pekmez yiyenlere bir daha yeme iştahı doğuruyordu. Komşudan gelen ödünç kahveler de yemeğin tuzu biberi oldu ki Osman ağanın değme keyfine...

- Oğlum Ali Osman , hayvanlarara müşteri gelmişti, dağa göndermiştim, gelip baktılar mı?
- Baktılar, beğendiler de parayı seneye öderiz diyorlar! Ali Osman biraz düşünür gibi yaptıktan sonra"yinede sen bilirsin ağam"

Osman ağa yok dese alacaklılardan biri kalkıp ta "dürzü sana öküzleri veren nasıl verdi" demez mi adama.

- Verelim be Ali Osman verelim, derken cuvaranın bir diğeri yanıyordu. Bu yalanlar ve devamındaki ikramlar o yılı bitirip, öbür yılı, daha öbür yılı getirdi. Atlatmalar böyle devam edip gidiyordu. Celepçi de artık bu işten gıcık almaya, huylanmaya başlamıştı. Sunulan ikramlar karşısında Gaydır Osman'a bir şey diyemiyor, alacaklı değil de sanki o kapıya borçlu biriymiş gibi utanarak giriyordu. Her varış gelişinde bazen bulgur pilavı yanında soğan, bazen düğ aşu veya katma aşu ikram ediliyordu. Osman ağanın elinden gelen ancak bu ikramlardı. Onlar "Osman ağa zengin, ama yılanın toprağı biter diye azar azar yediğı gibi iktisatlı yiyip içiyor, hiç zengin gibi davranmıyor " diye düşünüp kendilerini kandırıyorlardı.

Herhangi bir köylüye de bunu sorup öğrenmeye tenezzül etmiyorlardı. Zamanla Ali Osman'ın yalancı şahitlik yapmak artık canına tak etmişti. Kaç seferdir bunu açığa vurmaya çalışsa da gördüğü iltifat, alacağı iki güdümlük para onun elini kolunu bağılıyordu.

İki güdümlük ağız bağı parası alacak ama eski alacaklarıda birikip geliyor, Gaydır Osman bunları hiç ödeyemiyordu. O gün oda çok kalabalıktı yeme içme, çay, kahve derken, "Eee Ali Osman anlat bakalım" diyen Gaydır Osman'ın lafı bitmeden havada kaldı. Kaç zamandır Gaydır Osman'ın yalanlarını tastik etmekten ve bunun karşılığını alamamaktan Arzının Ali Osman'ın canı burnuna yetmişti. Olanca sinirle ve yarı bağırır bir ifadeyle "ula Gaydır Osman ağa benim sürüde iki katlı gürrük geçin var sen ettin yüz adet yoz tosunu. Yeter sana ettiğim yalancı şahitlik"deyip odayı hışımla terk etti.

Odada buz gibi hava esmiş, bütün yalanları ortaya çıkmıştı. Celepçi başı hışımla ayağa kalktı, öfkesinden adamın eli ayağı zangır zangır titri

yordu kaşlarını çatarak "bana iyi bak Osman ağa, yıllardır seni ve damadın Güdük İrşed'i bu güne kadar idare ettim, bu saatten itibaren hatır gönül işi bitmiştir." Oda odayı terk ederken tıpkı çoban Ali Osman gibi oldukça öfkeliydi, güvendiğı dağlara kar yağmış, inandığı ve zengin bildiğı adamın altı fos çıkmıştı. Onun verdiğı sinirle "bir hafta sonra kapındayım, ona göre tedbirini al, benim paramı öde yoksa karışmam, gerisini adamlarım bilir" dedikten sonra yıllardır misafır kaldığı, saygı ve sevgi gördüğü evin kapısını hışımla çarpıp dışarı çıktı.

Celepçinin gelme günü yaklaşmış Osman ağa yıllar sonra yine kara yaslara bürünmüş, öyle dalgın dalgın sigarasını tütürüyordu ki, yanına gelen emmi oğlu Eniştelerin Hakkı'nın selamını duymadı bile.

Aradan bir müddet geçtikten sonra meraklan çatlaman Hakkı "Ula Osman şurada deminden beri oturup seni seyrediyom. Selam verdim duymadın. Ha bire cuvarayı derin derin çekiştiriyon. Allah aşkına bir derdin varsa söyle de biz de bilelim."Hakkı'nın yanına gelmesiyle Gaydır Osman az buçuk ferahlamış, kendisini üzen bunca düşüncelerinden biraz olsun uzaklaşmıştı "Yok, be Emmi oğlu durum senin bildiğın gibi değil. Kemal Onbaşı (Atatürk) Salman'

askere istiyor, onun derdi. Celepçi süre verdi o da doluyor öküzlerin para derdi. Habboca köye mektep yaptırıyor (Habip Arıöz) beni ve Salman'ı amele istiyor, onun derdi. Gelinler arada birbirine giriyor, onların derdi beni yidi bitirdi emmeoğlu. Dertlerini dura dura sıraladıktan sonra” Gel sen ol da bu zıkkımı bırak” derken gözlerinden akanlardan haberi bile yoktu.

NOT: Öyküleri şahısları küçük düşürmek mirasçılarını rencide etmek için yazmadım.

ERDOĞAN ÇALIŞKAN 18 01 2012 GERÇEK YAŞANMIŞLIKLARDAN